

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK
ELŐF. ÁR: 1 ÉVRE 12 KOR., 2 ÉVRE 6 KOR.
4 ÉVRE 3 KOR. EGY SZÁM 24 FILL.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET-, ERDÉLYRÉSZI GAZDASÁGI EGYESÜLET ÉS AZ
ERDÉLYRÉSZI KERTÉSZETI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASARNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVÁR, PETŐFI-UTCA 7. SZÁM.
MINDEN KÜLDEMENY ODA INTÉZENDŐ.

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

- Öt törvényjavaslat. 503
A bukaresti kiállítás. *Jakab L.* 504
Hogyan védekezhetünk a gyomok ellen. 507
A vetőgumó alakjának és nagyságának be-
folyása a burgonya termésére. *Grabner Emil.* 508

Tárca:

- A növénytanak a gazdasághoz való viszonyá-
ról. I. *Dr. Péter Béla.* 504

Vegyes közlemények:

- A földművelésügyi tárca költségvetése. 509
Csikszentmihályi id. Sándor Imre. — Hegyely
Endre. — A kolozsvári gazdasági akadémia
megnyitása. — Szarvasmarhadíjazások Ko-
lozsmegyében. — A tenyészállat-kiállítás. —
A komlópiacokról. — Az alsó-zsuki lóver-
senyek. Gyapju-aukción. 509

Hirdetések.

Öt törvényjavaslat.

A kormány jól beavatott és félhivata-
los lapjai adnak hírt arról, hogy *Darányi*
Ignác földművelésügyi miniszter már a leg-
közelebb négy, gazdasági és szociális szem-
pontból nagyjelentőségű törvényjavaslatot
fog szaktanácskozás és a képviselőház elé
vinni. Az egyik törvényjavaslat a *telepítésről*
és *birtokföldarabolásról*, a második a *gazda*
és *gazdasági cselédek jogviszonyáról*, a
harmadik a *munkásvédelemről*, a negyedik
a *munkáslakásokról* szól. Ezen a négy tör-
vényjavaslaton kívül szaktanácskozás alá
kerül nemsokára egy ötödik is, az *erdély-*
részi tagosításokról és arányosításokról szóló,
amelynek elsőrendű jelentőségével itt ná-
lunk tisztában van mindenki.

Egy vezércikkben ennek az öt tör-
vényjavaslatnak kiváló fontosságát nem
lehet méltányolni, hiszen minden egyes
törvényjavaslat bőséges anyagot nyújt arra,
hogy a gazdasági és szociális életre való
kihatását behatóan mérlegeljük. Most, mi-
kor a törvényjavaslatok szövegét és rendel-
kezéseit nem ösmerjük meg teljes mérték-
ben, ezt nem tehetjük meg. Megjön majd
erre is az idő és az alkalom. De már most
szükséges, hogy méltányoljuk azt az irányt,
amelyet a kormány öt javaslatában ki-
domborodni látunk. Ez az irány a gazdasági
és szociális életünkbe vágó nagy kérdések
iránt való józan érzéket és egészséges ér-
deklődést mutatja.

A telepítési törvényjavaslat a földbir-
tokviszonyoknak gazdasági, szociális és nem-
zeti szempontból való változásait fogja ered-
ményezni és a magyar nemzet javára for-
ditani azokkal a hatalmas anyagi eszkö-
zökkel is, amelyeket a kormány a cél érde-
kében be akar állítani. A másik három
törvényjavaslat öntudatosan halad egy cél
felé, azon cél felé, hogy a gazdasági mun-
kások és a gazdák közötti jogviszonyt ren-
dezve, a munkások helyzetén törvényesen,
a méltányosság legtágabb keretei között
javítva a munkáviszonyokat konszolidálja,
a munkásmozgalmaknak elvegye élet, a
mely annyiszor sebezte a gazdák érdekeit
és a gazdaktól jogosan megkívánható mér-
sékelt áldozattal őket viszont a szükséges
munkáskézről biztosítsa. A tagosítási és
arányosítási reformmunka jelentőségét ki-

emelni alig szükséges. Oly sok panasz hang-
zott már el a tagosítási és arányosítási
törvény és annak végrehajtása körül, oly
sok irás, annyi szó vitatta már ezt az ügyet,
hogy most, mikor az annyira óhajtott új
rend behozatala előtt állunk, csak örömmel
és bizalommal fogadhatjuk az igazságügy-
miniszter kezdeményezését annál is inkább,
mert *Sebess Dénes* dr. aki ennek a kezde-
ményezésnek szelleme, tövítő-hegyére ös-
meri ezt az ügyet és mert az ő személyében
garanciát láthatunk, arra nézve, hogy a
jogi szempontok nem fogják a gazdasági
szempontokat lenyűgözni.

A Darányi törvényjavaslatait *Az Or-
szág* a következőkben ösmereti:

A miniszter alig hogy most újból hiva-
talba lépett, elővette első miniszterségében
készült, a telepítési és birtokföldarabolásról
szóló törvényjavaslatát, az újabb tapasztala-
tokhoz mérten némileg módosította s meg-
toldotta olyan intézkedéssel, amely a magyar
telepítési politikát egyszerre kiszabadítaná
azok közül a gyermekpólyák közül, amelyek-
ben eddig le volt nyűgözve. A szóban levő
intézkedés az, hogy Darányi *százmillió telepi-
tési alapot* olyan magyar „Ansiedlungsfond“-
t akar szervezni, amely hatalmas eszköz lenne
a magyar telepítési és birtokpolitika szolgál-
tatában. Ez a százmillió megakadályozná azt,
hogy magyar föld- vagy erdőbirtok idegen
kezekbe kerüljön és lehetővé tenné a közér-
dekű telepítést és parcellázást. A hatalmas
és gazdag Poroszország kétszázmillió alapot
szánt arra, hogy a lengyeleklakta keleti tar-
tományokban a birtokpolitikát a német érde-
keknek megfelelő módon irányíthassa. Mi eny-
nyit természetesen nem áldozhatunk erre a
nagy célra, holott nálunk még talán nagyobb
szükség volna rá, mint Poroszországban. Ha-
nem azért a százmillió telepítési alap már
mégis a multhoz képest összehasonlíthatat-
lanul egészségesebb arányt teremt a magyar
nemzeti birtokpolitika nagy céljai és eszközei
között.

A földművelésügyi miniszternek másik
bejelentett törvényjavaslata a *gazdasági cselé-*
dek helyzetét fogja szabályozni. E javaslatra,
illetve reformra már égető szükség van s
maga a gazdaközöség is sürgős szükségét
érzi az olyan újításnak, amely az évtizedek
óta nem bolygatott kérdést modern alapon
és *egységesen* szabályozná. A reform nagyfon-
tossága ott van, hogy a gazdasági cselédek
járandóságait és helyzetét mindenkit kötelező
országos törvényvel kell szabályozni, holott
ma a szociális bajok leginkább abból táplál-
koznak, hogy a mai igényeket belátó, a szük-
ségleteket fölismerő egyesek hiába küzdenek

== Jobb és ==
megbízhatóbb
== magvakat ==

nem is ajánlhatunk,
— mint a minőket —

32 év óta

Mauthner
Ödön

császári és királyi udvari
magkereskedésében
BUDAPESTEN
kaphat. 1002

A MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE Budapest, V. kerület, Alkotmány-utca 31. szám

==== Borértékesítő osztályt ====

szervezett, mely a bortermelő gazdaközöség szolgálatára áll. — Kiterjedt összeköttetések a bel- és külföldi vevőkkel.

Hűen mintázott ajánlatok kéretnek.

a többség csökönös maradisága ellen. A javaslat — mint a róla közölt ismertetésből kitűnik — nagyban és egészben hozzájárul az országos gazdaszervezeték és a vidéki gazdasági egyesületek által kifejezett óhajokhoz. Egyik fontos intézkedése az, hogy az ingyen munkát, különösen pedig a bér gazdaságoknál gyakran kikötött ugynevezett „új robot“-ot, mely a munkásnép és a cselédség között nagy táplálója volt az elkeseredésnek és gyűlöletnek, *törvényes tilalom* alá helyezi. Addig is, míg a javaslat részleteiben a nyilvánosság elé kerülne, annyit el lehet róla mondani, hogy modern szellem inspirálta s a gazdasági cselédek osztályának emeléseért annyi fontos és nagyjelentőségű intézkedést tartalmaz, amennyit a mezőgazdasági munka természete és a magyar mezőgazdaság helyzete csak elbírt. Szervesen ehhez csatlakozik a *munkásvédelemről* szóló harmadik törvényjavaslat, mely egyebek mellett szabályozza a *részes földek művelésére* vonatkozó megállapodásokat, az *aratási munkabér minimuma* megállapításának módját, a munkások jogképviselétét, gyógykezelési ügyeiknek, általában a munkásvédelmi intézkedéseknek hatósági ellenőrzését. Ez a javaslat is a *jó gazda szokásos gyakorlatát veszi zsinormértékül* s ezen az alapon szabja meg azokat az intézkedéseket, amelyek a munkaadó s munkás közötti jogviszonyból kiküszöbölik a zavarokra, keserűségre, surlódásra alkalmat adó körülményeket.

Nem kevésbé fontos a *munkásalakásokra* vonatkozó utolsó javaslat is. Ezen a téren legszomorubbak nálunk a viszonyok, legnagyobb az elmaradottság. A Köztelken lefolyt nagy szociálpolitikai viták meggyőzhettek mindenkit arról, hogy a magyar gazdaközönség vezetői egyáltalán nem kendőzik a valót, nem leplezik az igazságot, s nyíltan bevallják, hogy a magyar mezőgazdasági munkások és cselédek lakásviszonyai legtöbb helyen sürgős és radikális javításra szorulnak.

Az itt közlöttnél többet nem tudhatunk ma a törvényjavaslatok rendelkezé-

seiből. De világosan láthatjuk, már ma is azt a szándékot, amely a kormányt ezeknek a javaslatoknak elkészítésénél vezette és azt a célt, amelyet velük elérni óhajt és ezt a szándékot a gazdaközönség jobbjai méltányolni fogják és a cél elérésében a kormány segítő társai lesznek.

A bukaresti kiállítás.

A bukaresti jubiláris kiállításról sok apró hír, de kevés pozitív adat jutott még el hozzánk, noha éppen ránk, erdélyrészi gazdákra nem lehet egészen közömbös, hogy mi történik közvetlen szomszédságunkban. Románia földrajzi fekvése, kiterjedése és földjének termőereje olyan, hogy ezeket nekünk nyitott szemmel kell néznünk és részleteiben, sőt kihatásaiban is ismernünk kellene. A magyar gazdaközönségnek főleg pedig hazarészünk gazdasági osztályának sok megfigyelni valója lett volna ott, sőt ami a ló és szarvasmarhatenyésztést illeti egyelőre tenyészállatok értékesítésére állandó összeköttetéseket is lehetett volna létesíteni. Ugy értesültem, hogy a Tattersaalban most lefolyt lóárverésen bulgárok és romániaiak voltak a fővásárlók s több mint 130 ezer koronát hagytak ott lovakért. Mi pedig itt a szomszédban csendes szemlélődésbe merülve várjuk a jó szerencsét, hogy majd helyünkbe jön. Bizonyosnak látszik, hogy így leszünk a szarvasmarhatenyésztés terén is, miután — ha emlékezetem nem csal — az idei székelykereszturi bikavásárról üres kézzel távoztak haza a román gazdák, talán mert nem találták meg azt az anyagot amit kerestek, vagy mert tenyésztőink olyan árakat szabtak nekik, a melyet megadni nem voltak hajlandók.

Akár így, akár amugy történt a dolog, a végeredmény egy és pedig a lehető legkedvezőtlenebb, mert arról tesz tanúságot, hogy hazarészünk gazdaközönsége egy a fejlődésben nálánál hátrább álló és úgy a

mezőgazdasági termelés, mint az állattenyésztés terén mögöttünk mozgó szomszédos állam gazdaközönségével nem tud állandó üzleti összeköttetésre jutni. Semmi sem volna pedig természetesebb mint az, hogy közvetlen szomszédságunknak a magtermelés terén mi szolgáltatassunk felrészítésre nemesített vetőmagvakat és az állattenyésztés terén megfelelő apaállatokat. Ez amint a tények mutatják nem megy és még szerencse, hogy ami nem sikerül Kolozsváron, Nagyszebenben vagy Brassón át, az talán még sikerülni fog Budapesten át.

Legalább arra mutat a „Magyar Mezőgazdák Szövetkezetének“ az a vállalkozása, hogy, néhány szép tenyészállattal és más gazdasági terményekkel jelent meg a bukaresti kiállításon. Hogy pedig a magyar termelők és iparosok milyen helyet foglaltak el ezen a kiállításon, arra nézve csak most vetjük a nemzetközi zsűritanács döntésének hírére, mely szerint a magyar kiállítóknak 57 díszoklevelet, 46 aranyérmét, 52 ezüstérmét és 33 bronzérmét ítéltek meg. Összesen tehát 188 kiállítási kitüntetés jutott a magyar termelés, a magyar ipari munka elismerésre.

Hogy ebből mennyi jutott hazarészünk gazdáinak és iparosainak, azt ma még nem tudom, de a kiállítás megtekintése után ítélve úgy vélem kevés, mert tőlünk viszonylag igen kevesen versenyeznek. A kitüntetettek közt van gr. Teleki Arvéd és Lészai Ferenc vetőmagkollekcióival.

A kiállításról hű és szakszerű ismertetést adni pár napi szemlélődés után már azért is nehéz volna, mert hiszen ott még most is folyamatban van a rendezés. Részletesen tájékoztató katalógushoz nem juthattam, sőt illet egyáltalán nem is láttam. Egészben véve azonban a kiállítás hű képét adja Románia mai állapotának. Az egyes pavilonok elhelyezése és általában a kiállítási terület kihasználása és szakszerű elrendezése, a főbb pavilonok építészeti stílja mind arra mutat, hogy ennek az országnak kiváló és jó izlésű technikusai vannak.

AZ „ERDELYI GAZDA“ TARCAJA.

A növénytanak a gazdasághoz való viszonyáról.

Irta és a kolozsvári gazdasági akadémia megnyitó ünnepén felolvasta: dr. Péter Béla tanár.

I.

T. Uraim!

Régi szokás volt ez itt, hogy a tanév megnyitása alkalmából a tanárok egyike értekezéssel járul hozzá a megnyitás ünnepéhez.

Ezidén nekem jutott a szerencse, hogy önökhöz szóljak. Megtiszteltetésnek veszem, hogy éppen ebben e nevezetes esztendőben, új akadémiánknak első megnyitóján léphetek önök elé. Éppen 10 éve annak, hogy hasonló megbízatással ültem itt e helyen. Akkor a millennium évét ünnepeltük. Lélekemelően hatott mindnyájunkra az országos ünnepély s én is lelkesedéssel ültem le itt e helyre, az új tanév megnyitása alkalmából.

Ma hasonló érzés fog el. Ugyancsak ünnepélyesnek érzem a hangulatot, lélekemelőnek látom ezt a pillanatot, midőn ime: megnyitjuk a kolozsvári gazdasági akadémiát!

A kik akkor itt velem szemben ültek e padsorokban, már rég elszéledtek az élet utain, új arcok kerültek ma elé. De ha a tanári karra tekintek itt is hasonlót tapasztalok. Akik

akkor itt mellettem foglaltak helyet, majdnem mind elhagyták a helyöket; átadták a szaktudomány zászlaját egy újabb, fiatalabb gárdának.

T. Uraim! A hazai mezőgazdasági szakoktatásnak nevezetes fordulójához értünk, azt mondhatnám, hogy most történelmi pillanatot élünk. Midőn egy új éra küszöbén állunk, egy új korszak első tanévét megnyitjuk, volna egy pár szavam önökhöz, kik ma első ízben léptek át ezen épület küszöbét.

Üdvözlöm önöket pályaválasztásuk alkalmából és engedjék meg, hogy az új pályára való lépések pillanatában, e pálya fontosságára hívjam fel figyelmüket, másrészt pedig, hogy — a szakmánál maradván — a növénytanak a gazdasághoz való viszonyáról mondjak el önöknek egyet-mást, ami nem illeszthető bele a katedrán előadandó tantárgyak keretébe, ami kívül esik az előirt tárgysorozaton.

Hassa át önöket az a tudat, hogy ez a pálya, melyet most választottak, olyan pálya, amely egyrészt a legfontosabb tényezője az emberiség boldogulásának, másrészt pedig a legszebb és a legkedvesebb pályák egyike. Ez a pálya az, amely a kor minden rohamos haladása dacára, ma is épp úgy, mint évezredekkel ezelőtt, kiindulását képezi minden kultúrának, alapja az emberiség fennmaradásának és blztosítéka a legkülönbözőbb néprétegek megélhetésének. Az a foglalkozási kör, melyet itt elsajátítani óhajtanak, az adja az emberiség ke-

zébe a mindennapi kenyeret, a leggazdagabb előkelőségek dúsan megrakott asztalának legizletesebb falatját is épp úgy, mint a legszegényebb munkás egyszerű száraz kenyerét.

De, bár szép ez a pálya, azért a gazdasággal való foglalkozás az ókor óta nem járt valami nagy tekintélylyel és mezőgazdának lenni, nem volt valami nagy dicsőség, amint hogy ez a pálya ma sem ad sem rangot, sem címet, sem külső fényt.

A rég letűnt ókorban sem a mezőgazdák sem a kertészek nem örvendtek valami nagy tekintélynek, noha a gazdaság finom termékeit szívesen fogadta ajándékba még az indusok brahminja is.

A régi indusok *Manu* szerint azt tartották a gazdaságról, hogy: »aki fát ültet pénzért és aki földműveléssel tartja fenn magát, az nem méltó arra, hogy az Istennek, vagy az elődök tisztelétére rendezett ünnepeken részt vegyen.«

Viszont a régi perzsa birodalomban a gyümölcsstermesztés királyi foglalkozás-számba ment És miként Khinában a császár évenként egyszer az ekét ma is vezeti, úgy tettek a perzsa királyok is és ünnepies alkalommal, fölszentelt helyen, sajátkezüleg ültettek gyümölcsfát.

Cato pedig azt mondja: »ha egy derék embert nagyon megakartak dicsérni, derék földművelőnek vagy derék kertésznek nevezték; a kit így dicsértek, az a legnagyobb mértékben meg volt dicsérve.«

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank R. t.

Teljesen befizetett alaptőkeje 1.200.000 korona.

Kolozsvárt, Mátyás- király-tér, 7. sz. saját házában.

Botételeket előnyös feltételek mellett fogad el könyvecskékre, vagy folyószámlára és azokat felmondás nélkül fizeti vissza.

Váltókat olcsón számítól le.

Előleget ad értékpapírokra és kézi zálogra.

(1007.)

Jelzálogos kölcsönöket nyújt földbirtokokra és kolozsvári házakra. Törlesztés kölcsönöket közvetít a Hazai Takarékpénztár részére.

Ártraktáral (a pályaudvar mellett) olcsón kezelik a betárolt árukat és azok előleget adnak. Ugyanott kölcsönzások is kaphatók.

A diszes főbejárattól jobbra néhány épület van és tovább a „Pavil. Reg. Monop.“ „Pavil. Agriculturei.“ „Pavil. Silvie.“ „Pavil. Minelor si cariereilor.“ című pavillonok tűnnek fel. Ezek mögött terülnek el aztán a dísz-, gyűnölcs- és konyhakertészetet feltűntető parcellák. Itt vannak a minta faiskolák és szőlők miniatűr mássai. Baloldalt az előtérben az ipari, a királyi, mérnöki és katonai pavillonok, ezek hátterében pedig a terület határvonalában futó felszer alatt a mezőgazdasági gépek változatos csoportjai vannak elhelyezve.

Ezek a kiállítás főrészei, mert a közepen elterülő tó és e körül — valamint e mellett kétoldalt elszórtan készített apró épületek, falusi házak, a vízi szárnyasok részére készített ketrecek, halászati stb. apró pavillonok, a jobbról látható magaslatra helyezett „Arená“-val együtt már inkább csak decoratív jellegűek, épp úgy mint a tó feső részén elhelyezett különböző pavillonok. A tó mögött levő szép magaslaton van a szépművészeti pavillon elhelyezve, mely bizonyára állandóan ott fog maradni és szilárd kőfalával, szép oszlopos ambitusával, remek nagy középcarnokával ilyenemű állandó kiállításoknak otthona lesz.

A kiállítási terület hátsó, vagy mondjuk felső vonalában vannak az időszakai állatkiállítások céljaira épített deszka istállók, felszerek és rekeszek, közbül jártató helyekkel. Innen visszafelé a szépművészeti pavillon és a tó jobb oldala felé le egészen az „Arená“-ig apró pavillonocskák vannak szerte szórva, melyekben többnyire különböző kóklerségeket lehet látni, a legnagyobb kóklerséget — a történelem hamisítást — azonban az Arenában rendezgetik korhú kosztümbe bujtatott tarka-barka csoportokkal, melyekben bizony kevés az élet. Még együtt lépni sem tudnak ezek a csoportok s egy egy mozdulatnál egymás bocsorát tapossák, egymást lökdösik, rángatják, a miért bizony a nagy ösök, a vitéz elődök, ha látják ezt a csiricsárét, megfordulnak sirjaikban és tovább alusznak, a mig jönni fog olyan nemzedék, amely őket

megérti és azzal a tűzzel, azzal a lelkesedéssel mozog majd, amelylyel ők védelmezték valaha tűzhelyüket, létük alapját.

Mind Ezek azonban ami szempontunkból mellékes részletek, de kiegészítői az összbemutatósnak és arra mutatnak, hogy ez az kiállítás nem csupán gőzgazdasági vonatkozású. hanem a nemzeti önértékébresztésére és a nagy álmoképek kinematografikus bemutatására is szolgál. Helyes, hiszen erre is szüksége van a nemzeteknek, még ha aprockák is.

Ami azonban a kiállítás közzgazdasági jelentőségét illeti, erről sokkal többet szeretnék mondani, mint a mennyit elmondanom szabad, avagy mondani célszerű, tehát itt is csak a felszínen maradok.

A kertészeti, gyümölcsészeti, szőlőművelési és méhészeti telepek miniatűr táblácskái bizony mondom szépek és úgy beosztásuk, mint a vetemények, fák és szőlők különböző kezelési módjait csaknem olyan fejlettségben mutatják, mintha francia földön látnánk őket. De baj és baj biz'a, hogy Predeáltól Bukarestig és innen Konstanzáig még a nyomai sem láthatók az ilyenféle kerteknek, gyümölcsösöknek, szőlőknek stb. stb.

Egyéb mezőgazdasági produktumaikban szintén nincsen valami nagy változatosság, főtermény a kukorica, ezt követi a buza, árpa és zab, de már a hüvelyes vetemény félékben nincsen nagy választék; jóféle sütni való tökök azonban szépeket és sokakat láttam.

Igy van ez kint az ország mivélés alatt álló területein is. Kiterjedt tarlók és kukoricatáblák váltogatják egymást, jó messze egymástól apró piszkos rendezetlen községek, melyeket agyagos fekete sárral borított utak kötnek össze. Az alföldi síksághoz hasonló területeken sokszor egyetlen épület, egyetlen fa sincsen a látható körben, valódi szomorú pusztaság honol itt mérföldekre terjedő részeken. Kultura?.. haj haj!.. mikor lesz itt olyan, mint pl. nálunk Somogyban, Vasban és Zalában és a többi helyeken?.. bizony soká.

Tejgazdasági iparijüket már Bukarest város utcáin kezdtem megfigyelni s mikor rozoga, mocskos tejszállító kocsiikat, törött száju, rongyba burkolt dugóval dugaszolt üvegeikkel terhelve döcögni láttam, valóban távol volt tőlem minden irigység. Ez már igazán nem fővárosias, sőt ilyeneket ma már még Kolozsvár utcái is csak elvétve lehet látni.

A kiállításon kerestem ennek a folytatását és reméltem, hogy ott a romániai tejgazdaságok modern berendezéséről, esetleg néhány uradalom vagy szövetkezet által kiállított tej termékek minőségéről is meggyőződést szerezhettek. Ez a termelési ág azonban még nagyon kezdetleges fokon állhat, mert csak itt-ott volt némi nyoma látható annak, hogy egyes gazdaságokban a tejtermékek feldolgozásával is foglalkoznak.

A kiállítás többi csoportjai közül a mezőgazdasági eszközök és gépek változatos csoportjait néztem még nagyobb érdeklődéssel. E nemben igazán sokat és jót produkáltak a mi hazai gyáraink, de az osztrák és német ipar is kirukkolt, melyek mellett aztán az eredeti román ipar igen szerényen huzódott meg, bizonyosságul annak, hogy az ipar a legdúsabb talajban sem terem gombamódra, sőt igen gyakran a nagy ápolás többet árt neki, mint egy kis hanyarúság. Értelmes munkást és igényeit csak a viszonyokhoz mérten fokozó iparos osztályt nehéz nevelni és még egy-két emberöltön keresztül is csak kitűnő emberanyagból lehet. Ilyen anyag nálunk is kevés van, Romániában pedig hasonlíthatatlanul kevesebb, ha tehát a bukaresti kiállításon szerzett tapasztalatokat le akarom szűrni, azt mondhatnám, hogy magyar ipar már van, román pedig majd lesz. Hazafias magyar lapokban hányszor olvastam én ennek az ellenkezőjét!.. Jól esett, hogy a valóságban másként találtam.

Szemlélődésem központja és kifejezett célja az időszakai állatkiállítás volt. Régen vágytam főleg a román szarvasmarha tenyésztést megismerni. Egyes részleteit ugyan már

Ő csak három hasznosított foglalkozást ismert: a kereskedelmet, mely bizonytalan és veszélyes; az uszort, mely becstelens és a mezőgazdaságot, mely egyrészt a legbátrabb és legkitartóbb harcosokat neveli, másrészt a legbiztosabb, a legkevésbé gyűlöletes és a legtisztességesebb hasznat hozza; akik ezzel buzgón foglalkoznak, azokban nem ébred föl egy könnyen gonosz szellem.

Akár milyen rohamosan halad a technika, akár milyen fufangos találmányai legyenek a khemikusoknak, azért élő növényt mesterségesen előállítani még sem sikerül. Kénytelenek vagyunk tehát ma is, úgy mint régen, hogy az anyaföldhöz visszatérjünk. Az ősi természetnek kell, hogy megteremje ma is a mindennapi kenyeret. Ezért tanulmányoznunk kell annak sajátosságait; meg kell ismerkednünk a természet törvényeivel és különösen ma, midőn a mezei gazdálkodás már nem olyan könnyű, mint régen volt, fokozottabb mérvben kell a természettudományok felé fordulunk.

Midőn a természet bősége, a talajok gazdagsága a növények természetét biztosította, bőven termelt a kenyérnek való növényzet; nem kellett a gazdának még fejét törnie a műtrágyázáson, a vegytant még nem kellett segítségül hívnia a bő termés elővarázsolásához, biztos volt az ügyis. Ma már másként áll a dolog. Ma a gazdának, hogy boldogulhasson a legkülönbözőbb tudományok gazdag tárhá-

zával fel kell fegyverkeznie, hogy a szűkebb viszonyok dacára sokszor a körülményekkel szembe szállva, elcsikarja a természet mostoha-ágától a mezei terményt. A gazdasági tudomány alapját ezért a természettudományok képezik, a melyek egyrészt a természet tüneményeivel, és törvényeivel ismertetik meg a gazdát, másrészt bevezetik a természet hármas országának birodalmába.

Bár mainap az emberiség nagy versengése közepett szükségessé válik a jogi és kereskedelmi ismeretek elsajátítása is, azért mégis a gazdasági szakképzésnek alapját és kiindulását a természettudományok képezik. Ezek sorában pedig igen fontos szerepe jut a növényekkel foglalkozó tudománynak, a scientia aemabilisnak, a növénytanak. A mezőgazda, aki főleg növényeket termeszt, hogy azok termékei emberi táplálékul, állati takarmányul avagy gyári nyersanyagul szolgáljanak, elsősorban a növénytanra kell hogy megismerkedjék. Az okszerű, helyes és céltudatos növénytermesztésnek alapfeltétele, hogy az illető növények életével tisztában legyen. A hasznos és káros növények ismerete, a növények betegségeinek tudása és az ellenük való védekezés ez mind olyan fontos alapismeret, mely nélkül nagyon ingatag alapon áll a gazda tudománya.

A növények tenyésztésétől függött még az őslakó pásztor élete is, attól függ a földet megmunkáló földmivelő, attól függ az állat-

tenyésztő, attól függ közvetve a többi embernek a megélhetése is, még a nagy város lakójáé is aki pedig nem sokat törődik azzal, van-e oda künn eső, megterem-e ezidén a buza?

A népek megtelepedhetésének alapja mindenkor az volt, hogy biztosítva volt-e azon a vidéken az ember megélhetése. Elő volt-e ott teremthető a mindennapi eleség? Az lehetett az erdőben tova iramodó vad, vagy a vízben uszó hal, de legnagyobb mértékben a növényzet adta meg a népek megélhetésének a lehetőségét. Az anyaföld a rajta termő növényekkel biztosította akár közvetlenül, akár közvetve az ember megélhetését. A növényzet tehát ősidőktől fogva alapja volt a népek további boldogulásának. A nomád életet élő pásztor nép arra hajtotta csordáit, ahol legbővebben termelt a fű barmai számára. Főfigyelmét a buja legelőkre fordította, egyébként pedig nem sokat törődött az egyes növényekkel, még az egynyáriakkal sem, kedvelt foglalkozása volt a kóborlás, a vadászat és a rablás. A növények termesztése csak később kezdődött.

Az ide-oda kóborló pásztor még csak úgy futólag vetett be egy-egy darab földet, melyet ősszel ugyanolyan hevenyészve learatott; a következő tavasszal egy másik, frissebb darab földet vetett be s a harmadik évben ezt is ott hagyta, hogy újabb és újabb szűz földet keressen.

Ha a kóborló csapat egy-egy kiválóan termékeny helyre akadt, könnyű házat épített

Legnagyobb választék és legjutányosabb árban kapható.

Divatos férfi ingek, alsó-nadrágok, gallérok, kékzölök és finom angol és francia zsebkendők.
Női len és chiffon ingek, bugyigók, szoknyák, háló ingek és kabátok.

Fű és leányka fehérnemű minden nagyságban és minőségben állandó raktár.

Sárga Kristóf

utódai

fehérnemű, vászon és szőnyeg nagy raktára

Kolozsvártt, Deák Ferencz-u. 3.

1008

Matrac, paplan, pokróc, valamint mindenféle ágyhuzat szakszerűen készítő, olcsó árban található.

Minden fajtájú és nagyságu szalon, ebédő és futószőnyeg, gyapjú és csipke függönyök.

Amerika önműködő ablak-roletták egyedüli főraktára.

ismertem, mert a magyar-románhatár mentén fekvő romániai lakosok állatállományát sokszor van alkalmam látni. A határszéleken azonban nálunk is gyengébb anyag van, mint az ország belsejében, hol a mezőgazdasági kultúra fejlettebb; úgy véltem tehát, hogy ott is ilyenformán lesz. Ebben csalódtam és pedig nagyon csalódtam. Ha nem láttam volna, hihetetlennek tartanám, hogy egy kifejezetten mezőgazdasági állam állattenyésztése ilyen elmaradott legyen ma, mikor a kulturfajták és a javított ősi fajták is akadálytalanul beszerezhetők a világ minden részében és szállíthatók a világ minden tájára.

A „tenyésztés“ szót igazi értelemben véve, Romániának szarvasmarha tenyésztése ma nincsen. Hogy számszerűleg mennyi ma szarvasmarhaállománya, azt e percben nem tudom, de hogy minőség tekintetében nagyon elmaradott, annyi bizonyos.

Kár volt így elhanyagolni azt a rövid lábú, rövid nyaku, hosszú és mély törzsű moldvai szürke marhát, melynek egyes kiállított példányaiban most is gyönyörködtem. Ilyen szemre való példány azonban alig volt 6-8 darab, a többi aztán — ami igényeinkkel mérve — egytől-egyig selejtes volt.

A kiállító nagyobb uradalmak és közgazdasági kerületek között természetesen a koronauradalom collectiója vezetett. A collectió itt úgy értendő, hogy ebben mindennemű és koru szarvasmarha van, tehát bika, tehén, ökör és a növendék. Másrészt, a beosztás olyan, hogy az egyes kiállítók (akár egyének, akár testületek) minden fajú állata (ló, szarvasmarha, juh, kecske és sertés) egy helyen — félszerben vagy istállóban — van elhelyezve, persze a fajnak megfelelő állásokba, vagy rekeszekbe. Egyik rekeszbe malacos kocák, másikba hizók, aztán juhok, tovább ökrök, majd növendék állatok, tehének, bikák és lovak.

Igazi érdeklődéssel, és talán némi szakértelemmel is nézegettem meg elsősorban a koronauradalom szarvasmarháit és lovait. Részletes bírálatot azonban nem óhajtok mon-

dani sem ezekről, sem az egyes közgazdasági kerületekből kiállított csoportokról, elég annyit mondanom, hogy mikor a „Magyar Mezőgazdák Szövetkezete“ által kiállított csoportok istállójában széttekintettem, örömtől dobogott az én magyar szívem.

Balról a kisbéri m. kir. állami ménésbirtokon nevelt 4 ardennesi kanca nyerített; tovább a Debrecen város ménéséből kiszakított négy pejkanca kapálódzott; ezeken túl és a másik oldalon büszkélkedett a gróf Almássy Imre pusztapóói ménéséből került négy fogat, valamint az özv. Döry Vilmosné leperdi és Grósz Sándor üszögi ménéséből kiállított lovak. Ezek mind fiatal behajtott lovak voltak és nem volt megvetendő élvezet végig nézni, mikor a jártató köröndön sorba előhajtották őket. A debreceni csikók Markovics ménésester bravuros hajtása mellett mi értünk is körül futották a 4 kilométeres nagy rondót. Jól esett idegen földön magyar fogaton repülni; ennyit még Kese Lajos barátom is beismert, miért ne dicsekedném hát vele?!

A repülés után azonban visszatértünk ismét a magyar csoportokhoz és tovább gyönyörködtünk az Almássy Dénes gróf remek magyar bikáiban. Itt volt kiállítva eredeti Ulteni bikája és az utána és magyar gulyabeli tehének után nevelt két drb 3 éves üszövel és egy drb 3 éves bikával együtt.

Ez az Ulteni keresztelés, a melyről a m. mezőgazdák szövetkezetének „Értesítőjében“ (1904 évi július 20-án megjelent 14-ik számában) Pirkner János m. t. orsz. állattenyésztési főfelügyelő oly kimerítő és tanulságos ismertetést közölt: nagyon figyelemre méltó dolog. Talán más alkalommal bővebben is beszélek még róla, most csak annyit említek meg, hogy ha ami szálás, de nem éppen dongás gulyabeli marhánkra oly előnyös átalakító hatással van, akkor a hosszabb testű és a miénknél jóval öblösebb moldovai marhából egy-kettőre megtöremtené az ideális alakú husállatot. Ezeknek az állatoknak a bemutatásáért tehát hálásak lehetnek a román gazdák a nemcs gróf iránt.

Ha azonban a színes marha után vágyunk megnézhetők a kisbéri m. kir. ménésbirtok simmenthali bikáit, meg a gróf Apponyi Géza és a gróf Festetich Vilmos simmenthali üszöit, melyek még ami más igényű kiállításainkon is feltűnést keltettek voltak. Népies tarka tenyészeteinket a galántha vidéki kisgazdák simmenthali és a höltövényi, nagydísnódi stb. kisgazdák pinzgauai csoportjai képviselték és mondjuk mindjárt utána, hogy jól képviselték, mivel a népies tenyésztést nálunk sem lehet azzal a mértékkel mérni, mint a nagybirtok produktumait.

Említhetnék én itt még egyéb ránk magyar gazdákra nézve kellemes és örvendetes tapasztalatokat is, de annak most se rendje, se ideje; sok tenni valónk lesz még nekünk addig, amíg jogos igényt formálhatunk minden jelenségre, melyek egyben-másban fejlettebb voltunkat, fölényünket tüntetik fel.

Ezekkel a gondolkodásokkal hagytam el a bukaresti kiállítás területét és kedves, barátságos kis társasággal, melyben örömmre magyar asszonyok domináltak — indultam „Constanza“-ba. Jó hét óra hosszáig fut a vonat, amíg Bukarestből Constanzáig elér. Volt tehát idő az elmélkedésre és vidám társalgásra elég, mert az egyhangú, kopár síkság, melyen áthaladtunk, nem nyújtott semmi szórakozást. Bizony itt nem igen legelésznek a gulyák és ménések, pedig már szélteben, hosszában felszabadult a tarló, avaros a kaszáló. Nincsenek árnyékos fecsopottokkal környezett tanyák, gémes kutak és fasorral szegélyezett utvonalak a láthatáron.

Na de jött az aldunai tájék a Dobrudzsa, kiterjedt mocsaras füzesseivel, rengetek vízi szárnyasaival s ezeket itt már egy-egy juhnyáj vagy egy-egy gulya zavarja fel. Érdekes vidék, szakasztott mássa a százesztendő előtti Tiszamentének. Nádasok, csátésok, füzesek, zombékok és mocsarak láncolata, a szunyogok Eldorádója és a mallária főfészke.

Hosszu magos töltésen halad itt a vonat le a Dunáig, melynek partjait a híres csernavodai hid köti össze. Ez a hid Románia

rajta és megtelepedett. De a talaj egy pár év múlva itt is kimerülhetett s azért, a mint a földet kizsákmányolták, fölszedték sátorfájokat és szekereikkel, állataikkal és minden elvihetővel tovább álltak, hogy újabb termékeny helyen megint letelepedjenek.

A földtulajdon fogalma ilyen viszonyok között nem fejlődhetett ki; közös volt a legelő, közös volt a föld is.

A mezőgazdaságnak ez első, legalacsonyabb fokán, az állattenyésztés a főfoglalkozás; kóborlás és rablás az ilyen nép szenvedélye. Tápláléka pedig a hus és a tej. Az ilyen nép házái csak könnyedén vannak összetákolva, sokszor le is égnek, mert főleg fából készültek. Az ekét valami meghegyezett görbe faág adja, a melyet az erdőben találnak; ezzel sekélyen felkarcolják a földet. Az előre való számítás csak tavasztól ősziig tart.

Nagy haladást jelent ezután az őszi vetés; ezzel megint nagy lépést tesz a nép a végleges megtelepedéshez, de a legnagyobb és legdöntőbb lépés ehhez a fanevelés. Csak a fanevelés révén ébredt fel az emberben a helyhez való ragaszkodás, a haza és a saját tulajdonának fogalma.

»Mert a fát évekig gondozni, ápolni, nevelni és öntözni kell, míg termést hoz, de azután minden évben megadja azt«; — mondja *Thetis* fiának, *Achilles*-nek, — »ellenben az egynyári fű, melyet elvetni *Demeter* tanított, csak addig kapcsol bennünket magához, a míg a termését le nem aratjuk«.

Az embernek az istenekről való fogalma is megnevesült a fanevelés által: a pásztor, az állati test boncolásához szokva, Isteneinek véresen áldoz. A Ceresnek szóló áldozás ellenben már sokkal szelidebb; neki már darált gabonával és sóval, Terminusnak pedig, a földbirtokhatár Isteneinek, koszorúval és kaláccsal áldoznak.

De csak a szőlőág szelidítette meg a kemény földművelőt, csak a bor hangolta vidámmá.

És az olajfa, Athenének, a szellemi felvilágosultság Istennőjének fája, adta meg a béke, a kegyelem és a barátság szimbolusát.

Már a régi költők is megkülönböztetik a föld hasznosításának háromféle nemét: a legelőt, mely húst, tejet és gyapjút ad; a földművelést, vagyis az édes kalász termőjét, az emberiség táplálóját és végül a fanevelést, a mely a bort és az olajat termi meg.

Hogy ősidők óta mily szoros kapcsolat volt a növények ismerete és a mezőgazdaság között, arról leginkább akkor győződünk meg, hogy ha a növénytan legrégebb történetét kutatjuk, mert ekkor egyrészt a legrégebb orvosi könyveket, az orvosi fűvészkönyveket, másrészt a legrégebb gazdasági műveket kell elővennünk.

A botanikai ismeretek kezdetét a régi görögöknél egyrészt a rhizotomoknál, akik a vadon termő növényeket gyógyító célból gyűjtötték, másrészt a mezőgazdákknál, georgiaiaknál kell keresni. Midőn a rhizotomok kuruzslás

céljából a vadon termő növényeket künn a szabadban, eredeti termőhelyükön fölkeresték, okvetlenül jól kellett hogy figyeljék azon növény ismertető jeleit, melyet gyűjteni akartak, hogy azt másoktól, hozzá hasonlóktól, melyek azonban kevésbé hatásosak, avagy hatástalanok voltak, vagy éppen károsak is lehettek, meg tudják különböztetni. A mellett a megszokott gyógyító növényeken kívül esetleg új, addig ismeretlen hatású növények gyógyító tulajdonságaival is megismerkedtek. Ezért sok növényt kellett vizsgálgatni és tanulmányozni. A gyógyító növények keresése tehát fokozta elsősorban a növények külső alakjának a megfigyelését és ezzel kifejlesztette a növények alaktanát, vagy a morfológiáját, másrészt a sok növényfaj tanulmányozásából kialakult idővel a növények rendszeres ismerete, a növény rendszertan, a systematika. Ezzel szemben a földművelők, georgiaiak vagy geopónok csak egy-néhány, kevés, már ősidők óta ismeretes növényvel foglalkoztak, de viszont bő alkalmuk nyílt, hogy a növények természetét tanulmányozzák, tenyésztők feltételeit megismerjék, a balul kiűtött aratás okait megtudják és a növények fejlődésének egész menetét figyelemmel kísérik. Erre különben a szükség is rászorította őket. A gondolkodó földművelők ezzel megvetették az alapját a gazdasági növénytanak.

(Folytatjuk.)

Telefonszám 394.

Mendel Lázár Fiai sörözője, Torda

Ajánlja: **hordókban és palackokban** legjobb minőségű 1735

világos korona sörét

Amár 10 év óta fennálló Kolozsmegyei főraktár Kolozsvárt, (Óvár, városi sörház) saját kezelés alatt áll.

Kolozsvárt kapható minden italmérésben, fűszer és csemege üzletben.

Telefonszám 394.

büszkesége, sőt amint én sejtem ennél is jóval több: anyagi forrásának egyik fő élet-erre. Különben meglepően szép és inpozáns alkotás, melyre alkotóik büszkén tekinthetnek.

E hidon túl egészen a Fekete tengerig, illetőleg Constanzaig mivelés alá vett lankás kopár hegyek csoportjait látjuk, melyeknek kopárságát egy két kőbánya tarkítja. Fának, erdőnek nyoma sincsen, a községekben és a szegényes vasuti állomásokon is csupán néhány akácfa sanyalódik.

Constanza nem lepi meg az idegent, sem arányaival, sem épületeivel. Többnyire ósdi, törökös, apró házikók vonulnak végig keskeny cikcakkos utcáin. Néhány újabb alkotásu nagyobb épületén is meglátszik a keleti színezet. Egyébként pedig tengerparti város ez, vegyes népeiséggel, nagy zajjal és sok piszokkal. Híjába nézi magát ezer évek óta a Feketetenger fodros tükrében, ezt a szépség hibát nem látta meg önmagán.

Igy néz ki *Ovidius* várossa, az ő száműzetésének, siralmának élő tanuja, melynek piacterén ósdi környezetben áll a lánglelkű klasszikusnak egyszerű kőszobra. Nézem a kőbe faragott borongós magos homlokot, úgy tetszik, mintha a szobor ajkai megmozdulnának és füleimbe zengenék a siralmak siralmát, melyet a csalódások nyomában kelt sajtó fájdalom ezen a helyen csalt ki a költő lelkéből. Hallom, de nem tudom ki zengi, vagy tán azóta folyton folyvást a tenger vissza zugja: . . .

„Valamig szerencse szabad szárnyain jársz
Mindaddig barátot igen sokat találsz,
De ha fordul sorsod szerencsétlenségre
Elhagynak barátid s magad maradsz végre“.

Örök igazság ez, melyre e szobor tanít.

A tengerparton a belső kikötő körül számtalan sín páron futkosnak a vonatok és serényen folyik az áruk berakásának és kirakásának munkája, Milliókat érő termények, anyagok és ipari cikkek halmaza van itt és szinte naponként hőmpölyögnek itt a milliók ide és oda.

A nagy terjedelmű kikötő mellé, hol a tengeri csatahajók is állomásoznak, most új molló épül elevátorral. A forgalom tehát élénkül és ezzel arányban az ország anyagi forrása is erősödik.

A részletekről nem szólok. Hogy egy napszámos itt a tengerparton 6—8 órai munkával 8—10 frankot keres s hogy este felé már a korcsmában, vagy füstös kávé, sör stb. kimérésében szórakozik, azt nem találtam különösnek, de hogy a marhahusnak kicsiben kimérve kilogrammja 70—90 báni, a sertés-húsé 90 100 báni s hogy a baromfinak párja 1 frank 20 báni, a juhhus kilogrammja pedig 60 báni még Bukarestben is, — ezt valóban irigylem ettől a kicsiny és a mezőgazdasági kultúra terén némileg még elmaradott országtól.

Jakab L.

Hogyan védekezhetünk a gyomok ellen.

Majdnem minden gazdaságban sok gondot okoz a gyomok irtása. Irtják is azt a legtöbb helyen, mert a gyomok a talaj tápanyagait fogyasztják, az alkalmazott trágyát részben felhasználják, a trágya tápanyagából buján fejlődnek és a tulajdonképpeni vetést elnyomják.

A szántóföldi és réti gyomok elterjedésének egyik legjobb megakadályozója a teljesen tiszta vetőmag használata. A vásárolt vetőmagot sohasem vigyük mindjárt a szántóföldre, hanem először vizsgáljuk azt meg, ha gyommagvakat találunk benne, rostáltassuk ki ezeket. Here és fűmagvak vételénél ezek tisztasági százalékára nagy súly fektetendő.

Ha takarmányt vásárolunk egy-egy gazdaság részére, ügyelni kell, hogy az tiszta és gyommentes legyen, mert ellenkező esetben annyira elgyomosíthatjuk szántóföldjeinket, hogy a gyomokat azontul kiirtani nem tudjuk.

A takarmányban igen sokszor sértetlen és csiraképes gyommagvakat találunk. Ezen magvak keresztül mennek az állat emésztő szervein s huzamosabb ideig a trágyatelepen lehetnek anélkül, hogy csirakéességüket elvesztenék. Ha a gazdaságunkban összegyűlt gyommagvakat felakarjuk etetni, főzzük meg ezeket és csak azután etessük fel, még a baromfiakkal is csak főzött gyommagvakat etessünk. Ha megdaráljuk a gyommagvakat és így takarmányozzuk azt fel, nem irtjuk ki teljesen a gyommagvakat, mert sok apró mag nem zuzódik össze és így csirakéességét sem veszti el.

Sok helyütt azt a hibát is elkövetik, hogy a gyommagvakat a komposzttelepre szorítják ki. A komposzttal azután a gyommagvak kikerülnek a rétre vagy a szántóföldre és végig tenyésznek tovább.

A tiszta vetőmag alkalmazásán kívül a gyomok irtásának egyik más módja a talaj különböző megművelése.

A gyomirtás munkája kezdődik a nyári tarlóhántással, melynek sohasem szabadna elmaradni. A borona és a henger a tarlóhántásnál sohasem hiányozzék, mert csak ezekkel lehet a talajt oly jó állapotba hozni, hogy a gyommagvak mind kikeljenek és a kikelt, fiatal gyomnövényeket a későbbi talajmunkákkal teljesen kiirtathatjuk.

Ha kítavasodik, a kalászosokat lehetőleg minél előbb elvessük, mert a korai vetéssel is védekezünk a gyomok ellen. Azon területeket, melyekbe kapás növény kerül, kora tavasszal simítsuk el, vagy pedig fogasoljuk meg. Ezen munkákkal részint a talaj kérgesedését akadályozzuk meg, részint a gyommagvak kikelését elősegítjük, ezek azután a későbbi talajmunkákkal elpusztíthatók.

Ha a vetések mégis nagyon gyomosodnak és a gazdának elegendő munkaerő áll rendelkezésére, kapáltassa meg a vetéseket. Ez ugyan az alföldön nem lehetséges, de hazánk nyugati és északi részeiben keresztül vihető. A kapálással elérjük azt, hogy a gyomok elpusztulnak, a gabona erőteljesebben bokrosodik, nagyobb termést ad. Ahol kapálni nem lehet, sokat ér egy erős fogasolás, melyet sohasem szabadna elhagyni.

A kapás növények között előforduló gyomokat teljesen csakis kézi kapálással irtathatjuk ugyan, de a kapáló gépek, mind jobban és jobban terjednek, szintén irtják a gyomot, csak a sorokban marad vissza a gyom, melyet azután kézi kapálással irtathatunk ki teljesen.

A tavaszi vetésekben sok helyütt nagy mennyiségben előforduló vadrepcét és mustárt legjobban úgy irtathatjuk ki, hogy az egész vetést 10—15%-os vasgálic oldattal megpermetezzük. A gabonának ezen vasgálic oldat nem árt, az említett gyomokat pedig vagy

teljesen tönkretesz, vagy pedig annyira hátráltatja fejlődésükben, hogy a gabona azután erőteljesebb fejlődésével könnyen elnyomhatja ezen satnya gyomnövényeket.

De nemcsak oly gyomokkal kell a gazdának küzdenie, melyek magról szaporognak, hanem olyanokkal is, melyek gyökérről vagy pedig gyökereiknek szétépett részeiből is szaporodhatnak. Ilyen gyomok a tarack, az acat és a zsurló. Ezek a legveszélyesebb gyomok.

Cukorrépat termelő gazdaságokban ugyan többnyire rövid idő alatt kipusztulnak ezen gyomok, de a főleg gabonát termesztő gazdaságokban annál több kárt okoznak.

A tarackot legkönnyebben gyakori sekély szántással és többszöri erős boronálással irtathatjuk; boronálni mindannyiszor szükséges, ahányszor a tarack új hajtásai megjelennek. Ha ezen munkákat szép napos időben végezzük, sokkal biztosabb lesz az eredmény. Ha a leírt módon a tarackot nem tudjuk kiirtani, sűrűn vetett borsó és bükköny keveréssel is elnyomhatjuk azt. E növények erőteljesen fejlődve, a tarackot elnyomják, azonkívül korán kikerülnek a földről, így még elegendő idő jut a többszöri sekély szántás és boronálásra.

Az acat csomókban szokott megjelenni és inkább gyökérhajtásokról, mint magról szaporodik. Ha az acatot kihuzzuk, annak a földben maradt gyökerei újra kihajtanak, azért ily módon sohasem irtatható ki teljesen. Legjobb irtási mód a többszöri mélyszántás és gyakori kapálás.

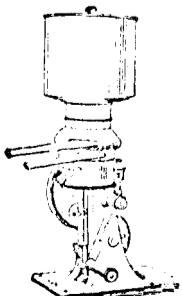
A zsurló leginkább nedves földeken és réteken fordul elő. A védekezés első feltétele a fölösleges nedvesség elvezetése. Gyakori mély szántás összekötve meszezéssel szintén jó eszköz ennek irtásához.

A herések és lucernaöldek veszedelmes gyomja az aranka. Védekezhetünk ellene először is azáltal, ha arankamentes magot vásárolunk. Ha mégis mutatkoznak a herésekben arankafoltok, ez esetleg nem a vetőmaggal került oda, hanem vagy régebben volt már a mag a talajban, vagy a szabadban élő állatok hurcolták oda. Legjobb irtási módja az, ha az arankás foltokon a földet körben felássuk, de jóval nagyobb helyen, mint amekkorán az aranka mutatkozott és a rajta termett növényzetet elégetjük, a felásott területre pedig valamely más növényt vetünk.

A réteken elég gyakori és mérges gyom az őszi kikerics. Ezt úgy irtathatjuk, ha a rétet erősen trágyázzuk, vagy többször megszurkáljuk mélyen a földben levő hagymáit. Ha nagy mennyiségben fordul elő a kikerics, ajánlatos a rétet feltörni és legalább 2 évig szántóföldnek használni. A réteknek másik kellemtelen gyomnövénye a moha, mely különösen a nedves és elhanyagolt réteket teszi tönkre. Irtásának legbiztosabb módja a felesleges nedvesség elvezetése, a rét gyakori boronálása, a kálisókkal való trágyázás és a rétek felülvetése. A mohás rétet télen meszezni szintén ajánlható. Az utóbbi időben a mohás réteknek nátronsókkal való beszórást is ajánlják.

A gyomoknak a rétekről és szántóföldekről való kiirtása sok gondot, körültekintést, türelmet és fáradságot kíván a gazdától és főleg következetességet, mert félig teljesített munka nem sokat használ.

(Oest. kv. Wbl.)

Teljes tejszövetkezeti berendezéseket,

kézi-erő- és turbina-hajtásra ugyszintén mindennemű tejjgazdasági gépeket és eszközöket tejszállításhoz, vaj és sajtgártáshoz legelőnyösebben szállít az

Első magyar tejjgazdasági gép- és eszközgyár

1660 FUCHS és SCHLICHTER, Budapest, VI., Jász-utca 7. szám

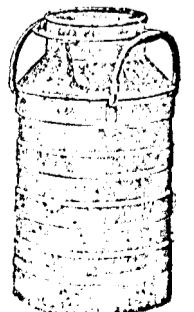
KÜLÖNLEGESSÉG:

„Svéd Globé Separator.“

Tejtelepek és tejszövetkezetek által termelt vajat évi kötés mellett korlátlan mennyiségben legmagasabb árakon veszünk át.

Árjegyzékek, költségvetések, tervek ingyen és bormentve.

A vetőgumó alakjának és nagyságának befolyása a burgonya termésére.

II.

A gumóalak befolyása a termésre és annak keményítő tartalmára nem érvényesül a nagy gumókon jobban, mint a közepes vagy kicsiny gumókon és azért a vetőgumó alakjának befolyása jobban megállapítható, ha a gumó nagyság szerint alkotott csoportok termésének összegét, keményítőtartalmának és gumónagyságának pedig átlagát hasonlítjuk össze. Az adatok ezen összefoglalása azért is szükséges, mert a vetőgumókat nem lehetett úgy kiválogatni, hogy a gömbölyű nagy, közepes és kis gumócsoportok vetőgumóinak sulya ugyanannyi legyen, mint ugyanazon fajta hosszukás, nagy, közepes és kicsiny gumóinak sulya és így a felhasznált vetőgumók sulyának különbözőségéből származó hibaforrást csak a nagy, közepes és kis gumó termésidejének összegezésével lehet kiküszöbölni. Az 1900. évben elvetett Maerckeri gömbölyű nagy, közepes és kis vetőgumóinak sulya például 2.90, 2.10 és 1.60 kg., a hosszukás alakú nagy, közepes és kis gumóinak sulya 2.70, 2.30 és 1.40 kg volt, az Orth gömbölyű vetőgumóinak sulya a nagyság szerint 3.60, 2.40 és 1.20 kg., hosszukás gumói pedig 3, 2.10 és 1.10 kg. sulyak voltak, a Spárga vetőgumóinak sulya ugyanezen évben 4.50, 3, 1.5 kg., illetve 4.6, 2.9 és 1.3 kg., a Bruceé 3.9, 3, 1.8, illetve 4.2, 2.9 és 1.5 kg. volt, tehát a különböző alakú nagy, közepes és kis gumók vetőgumó sulya között voltak olyan különbségek, melyek a termésben is megnyilvánulhattak, ha azonban nagyság szerint nem választjuk külön. hanem csak alak szerint csoportosítjuk az adatokat, akkor ezen különbségek kiegyenlítődnek, mert a Maercker gömbölyű alakú vetőgumóinak sulya a nagy, közepes és kis gumók sulyát összevonva 6.6, a hosszukásalakúaké 6.4 kg., az Orthé 6.2, illetve 6.2 kg., a Spárgáé 9 és 8.8 kg., a Bruceé 8.7 és 8.6 kg. lesz. Ilyen módon a vetőgumó sulyában mutatkozó különbségek már csak olyan mérvűek, hogy a termésre számbevehető hatásuk nem lehet és nemcsak a fentebb elősorolt példánál, hanem minden évjáratban és az összes fajtánál így van, tehát a nagy, közepes és kis gumók termésidejének összevonásával a vetőgumó sulyának különbözősége a termésidejekre zavaró befolyást nem gyakorolhat és így azok a következtetések levonására megbízható alapot nyújtanak.

A gömbölyű gumójelleggel bíró fajták vagy, közepes és kis gumóinak termését ilyen módon összevonva az adatok a következő képet nyújtják:

	Maercker		Orth		Magyar kincs	
	gömbölyű	hosszú	gömbölyű	hosszú	gömbölyű	hosszú
1900. évi termés	72	80.5	81	83	82.5	70.9
1901. " "	49	47.5	41	40.5	38	42
1902. " "	58.2	59.1	58	64.5	66.6	71
1903. " "	74	72.5	76	76.5	83	68
1904. " "	52.2	47.4	50.8	43.3	36.4	41.9
Az öt év átlaga	61.2	61.2	61.1	61.5	61.3	58.7

Eszerint azon szabályszerűség, hogy a hosszukás alakú gumók termőképessége nagyobb, mint a gömbölyű gumóké, a fentebbi adatokban nem mutatkozik, mert a különböző években hol az egyik, hol a másik gumócsoport termelt többet. Az öt évi termések átlagszámaiban sem mutatkozik olyan különbség, mely a hosszukás gumók nagyobb termőképességét bizonyítaná, tehát ezen fajtánál több évi egyoldalú kiválasztás útján sem sikerült a hosszukás gumók nagyobb termőképességét kimutatni. Ennek oka az lehet, hogy ezen fajtáknak gyenge hajlamuk van a hosszukás gumók képzésére. Vetésre sikerült ugyan olyan gumókat kiválasztani, melyeknek határozottan hosszukás alakja volt, de ezek termése a gumók alakja tekintetében nem sokban különbözött a gömbölyű vetőgumók termésétől. Annál feltűnőbb az, hogy a gumóalak és keményítőtartalom között mégis mutatkozik összefüggés, mert amint azt az alábbi adatok mutatják a hosszukás alakú gumók termésében kevesebb keményítő volt mint a gömbölyűekében. És pedig:

	Maercker		Orth		Magyar kincs	
	gömbölyű	hosszú	gömbölyű	hosszú	gömbölyű	hosszú
1900. évi termés	24.2	23.4	22.5	22.2	23.1	22.1
1901. " "	20.2	19.3	20.0	19.0	20.5	16.6
1902. " "	23.3	21.2	23.0	21.5	22.5	21.9
1903. " "	20.4	18.4	19.7	18.6	19.8	17.8
1904. " "	17.7	17.2	19.5	18.3	18.9	20.5
Az öt év átlaga	21.2	19.9	20.9	19.9	20.9	19.8

vagyis a hosszukás gumók termésének keményítő tartalma a gömbölyű gumókkal szemben állandóan kevesebb volt és ezen különbség a gömbölyű gumók javára 1%-nál nagyobb az átlagszámokban is.

A jellegzetesen hosszukás alakú gumókkal bíró fajták hosszú és gömbölyű gumói között a különbségek, az előbbi három fajttal ellentétben, a gumótermésben mutatkoznak, a keményítőtartalom tekintetében azonban nem. Ezek gumótermésének adatai, a nagy, közepes és kis gumók termését összevonva, a következők:

	Spárga		Bruce		Köhu	
	gömbölyű	hosszú	gömbölyű	hosszú	gömbölyű	hosszú
1900. évi termés	68.7	69.5	66.8	69.5	64.4	64.9
1901. " "	45.0	54.0	51.0	60.0	59.0	66.5
1902. " "	58.8	74.4	70.2	72.0	86.9	93.6
1903. " "	64.5	74.0	79.5	60.5	82.5	88.0
1904. " "	36.8	41.4	34.6	39.2	56.8	57.0
Az öt év átlaga	54.7	62.6	60.4	60.2	69.9	74.0

Eszerint a hosszukás gumók a Bruce 1903. évi termésének kivételével minden évben többet termeltek és ezen különbségek a gömbölyű gumók rovására az öt évi termés-átlagban is jelentékeny mértékben mutatkoznak. tehát ezen fajtánál a vetőgumó alakjának befolyása határozottan érvényesült. 1903-ban a Bruce gömbölyű gumói sokkal többet termeltek ugyan és ennek okát felfedezni nem tudtuk, de a többi években a hosszukás gumók termése nagyobb, tehát ezen rendellenesség a többi adatokkal szemben nem vehető figyelembe.

Ugyanezen fajták keményítő tartalmára a vetőgumó alakjának kimutatható betolyása nem volt és ezt a következő összeállítás mutatja:

	Spárga		Bruce		Köhu	
	gömbölyű	hosszú	gömbölyű	hosszú	gömbölyű	hosszú
1900. évi termés	20.9	20.9	21.8	21.4	21.2	21.8
1901. " "	16.1	16.2	16.0	15.9	16.5	15.8
1902. " "	20.5	20.6	20.1	20.7	21.3	21.2
1903. " "	18.3	18.1	19.2	19.4	20.0	20.0
1904. " "	16.8	17.3	16.6	16.4	17.7	17.4
Az öt év átlaga	18.6	18.6	18.8	18.8	19.3	19.2

A különböző évjáratok termésének keményítőtartalma között nagyon jelentékeny különbségek vannak, de az egyes fajták ugyanazon évjáratu termésének keményítőtartalma között már kisebbek a különbségek, a különböző alakú gumócsoportok keményítőtartalma között pedig oly jelentéktelenek azok, hogy az öt évi átlagszámai között egyáltalában nem mutatkoznak. A mellékelt részletes táblázatban közölt keményítőtartalom-adatok között mutatkozó, sokszor jelentékeny különbségek teljesen eltűnnek, ha a fentebbi módon a vetőgumó alakja szerint csoportosítjuk az adatokat, tehát ezen fajtánál a gumóalakjának a keményítőtartalomra befolyása nem volt.

A termelt gumók átlagos nagysága a mellékelt részletes táblázat szerint a vetőgumó sulyával összefüggésben van, mert a nagy gumók után több nagyobb, a kis gumók után több kisebb gumó termelt, de a vetőgumó alakjának befolyása a termelt gumók átlagos nagyságában nem mutatható ki. Ha a nagy, közepes és kis gumók erre vonatkozó adatainak átlagát hasonlítjuk össze, az a következő képet nyújtja:

	Maercker		Orth		Magyar kincs	
	gömbölyű	hosszú	gömbölyű	hosszú	gömbölyű	hosszú
1900. évi termés	64	62	47	50	48	50
1901. " "	96	98	82	82	90	91
1902. " "	71	80	40	59	39	58
1903. " "	55	49	43	43	31	47
1904. " "	162	213	54	68	100	69
Az öt év átlaga	89	100	54	60	61	63

	Spárga		Bruce		Köhu	
	gömbölyű	hosszú	gömbölyű	hosszú	gömbölyű	hosszú
1900. évi termés	62	72	62	60	80	77
1901. " "	103	102	101	103	103	93
1902. " "	81	84	83	79	72	71
1903. " "	58	64	56	51	55	50
1904. " "	188	209	198	193	141	143
Az öt év átlaga	98	106	100	97	90	81

Tehát a gömbölyű és a hosszukás gumók nagysága váltakozó, de jelentékeny különbség a két gumócsoport között csak 1904. évben van és ezt az okozza, hogy ez évben a burgonya kétnövésű, tehát abnormis fejlődés volt. Ha ezen év adatait figyelmen kívül hagyjuk, akkor a különböző évek termésének átlagos gumónagysága között nem mutatkozik olyan jelentékeny és szabályszerű különbség, amely az egyik gumóalaknak a másik rovására

„AGRÁRIA” magyar gépforgalmi részvény-társaság a szab. osztrák-magyar államvasut-társaság resiczei mezőgazdasági gépgyáranak vezérügynöksége

Mezőgazdák különös figyelmébe!
Egyetemes acélekék.

- Eltörhetetlen tégelyacélekefej.
- Páncélacél-kormánylemez.
- Magasított acél-ekefej.
- Porvédő kerekek.
- Acél gerendely.

Tiszta acélananyag s a j á t hámoralkból.

1457

Csak kitámasztott nyeregkerettel bíró taligát szállítunk. Kérjünk árjegyzéket mivel ez az összes talaj alapos megmunkálására terjedelmes, szakszerű és minden gazdának értékes felvilágosításokat nyújt — és díjmentesen küldetük.

Ekegyártás terén legelső-rangú magyar gyártmány, felülmúlja még a legnevezetesebb idegen gyártmányokat is.

Sürgönycim: „Agraria” Budapest, Rövidített levélcim: „Agraria” Budapest, V., Váci-ut 2.

sára fölényt biztosítana és eszerint vetőgumó alakja és a termés gumóinak nagysága között összefüggés nincs.

A különböző gumójelleggel bíró fajták termését és keményítőtartalmát összehasonlítva, azon feltevés, hogy az ugyanazon fajta hosszukás és gömbölyű gumói között mutatózó különbségek a tipikusan hosszukás és jellegzetesen gömbölyű fajták között is mutatkoznak, nem nyer beigazolást, mert összehasonlítva a fentebb közölt átlagadatok alapján a Maercker, Orth és Magyar kincs gumótermését a Spárga, Bruce és Kühn gumótermésével, az adatok azt mutatják, hogy az utóbbiak közül csak a Kühn termése nagyobb, a másik kettőé ellenben az öt évi átlagban kisebb, mint a gömbölyű gumójelleggel bíró fajtáké. A hosszukás gumóalakkal bíró fajták keményítőtartalma az öt év átlagában jelentékenyen kisebb, mint a gömbölyű gumóju fajtáké, de nem valószínű, hogy ez a gumóalak különbözőségével összefüggésben van, mert a hosszukás gumóju fajták gömbölyű alaku vetőgumóinak keményítőtartalma nem volt nagyobb, mint a hosszukás vetőgumóké és azért ezen fajták kisebb keményítőtartalma a gumóalakkal összefüggésben nem levő fajtajellegnek tulajdonítható.

Összefoglalás.

A vetőgumó alakja és a termés között lévő azon összefüggés, hogy a gömbölyű vetőgumók kevesebbet teremnek, de termésük keményítődúsabb és ezzel szemben a hosszukás gumók termése nagyobb, de az előbbi terméséhez hasonlítva kevesebb keményítőt tartalmaz, ugyanazon fajta különböző alakú gumói között a gömbölyű gumójelleggel bíró fajtáknál a keményítőtartalomban, a tulnyomó részben hosszukás gumóju fajtáknál pedig a termésben mutatkozott, a különböző gumóalakkal bíró fajták között azonban ilyen összefüggés nem volt kimutatható.

Grabner Emil.

(Vége.)

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

A földmivelésügyi tárca költségvetése.

A földmivelésügyi miniszteri tárca 1907. évi költségvetési előirányzata 6.349,523 korona kiadási többletet tüntet fel. A több kiadást a költségelőirányzatba a modern mezőgazdaság által megkívánt új intézmények létesítésére vették fel, továbbá új és jövedelmezőbb gazdasági ágazatok felkarolására. Az 1907. évi előirányzat főbb adatai a következők:

Az *erdészeti* hat költségvetési címmel az összes kiadási többlet 634,269 korona. Erdőmivelési és fásítási kiadásokra, új csemeterkekre, gyümölcsfa- és oltványtelepekre, kopár és vízmosási területek beerdősítésére mintegy félmilliót kíván a miniszter felhasználni.

Az *állategészségügy* címen mutatózó 53,869 kor. kiadási többlet az állatorvosok előléptetési viszonyainak javítására, a tőgygümőkör irtására fordítják. Az *állatorvosi főiskola* kiadási többlete 77,527 korona, amely egy ujonnan felállítandó tejhygieniai tanszék költségeire, a hallgatók számának szaporodásával járó kiadások fedezésére szolgál. 245,066 korona kiadási többletet emészt fel a *gazdasági tanintézetek akadémiákká* való fejlesztése,

viszont az alsó foku gazdasági szakoktatási intézményeknél 171,468 korona a nagyobb szükséglet, amely népies gazdasági előadások, ingyenes tanfolyamok szaporítására, a gazdasági szakirodalom fejlesztésére, kiscgazdák tanulmányi kirándulásaira stb., ezenkívül az itt mutatózó 125,199 K. rendkívüli kiadási többlet két új földmivesszkola építési költségeire szolgál.

Az *állattenyésztés és tejgazdaság* rendes kiadásainál 1,092,841 K. többlet engedélyezését kéri a miniszter. Ebből 1 millió K. a szarvasmarha, sertés, juh, baromfi és háziinyul-tenyésztés fejlesztésére szolgáló hitelt emeli. Szaporítják az állattenyésztési felügyelők számát 12 vel.

A *visszabálozási és talajjavítási* költség-többletek közé: artézi kut furási és vízvezetési munkákra szolgál 30,000 korona; *öntöző-csatornák* létesítésére 300,000 koronát, a *kiseb gazdasági ágak*: halászat, méhészet fejlesztésére 28,983 korona, illetve 22,883 korona kiadási többletet vettek fel a költségvetésbe.

A *szőlészeti és borászati* kiadások 145,781 K.-val emelkedtek. A rendes kiadások többletét az okszerű szőlészet és borászat ismereteinek terjesztésére, a borértékesítés előmozdítására fordítják.

A *kincstári birtokok és fürdők* kiadási többlete 145,364 K., amiből 100.000 koronát rendkívüli kiadásra: a fürdők és nyaralótelepek modern színvonalának emelésére fordítanak.

Az *állami jószágok és telepítési szolgálat* kiadásai 656,528 korona emelkedést mutatnak. Ez összegben benne van a birtok feldarabolásokra, törpe és kisbérletek létesítésére, a külföldről hazatérők ingatlan vásárlásának megkönnyítésére szolgáló összegek, nemkülönben munkás lakóházak építésére szolgáló 50,000 korona kiadási többlet. 216,960 koronával több vétetett fel az előirányzatba a *kender és lentermesztés* fejlesztésére, a *sör-árpatermesztés* javítására, a *gyógyfűvek* rendszeres termesztésének és értékesítésének előmozdítására egy kender- és lentermesztési szakintézet létesítésére a *marokói sáska* irtásával járó kiadásokra.

A *kertészet, gyümölcsészet és fatenyésztés* több kiadásai 34,230 koronával emelkedtek, amely összeget a kertészeti tanintézet átszervezésére és kertészeti mintatelepek létesítésére fordítanak. A *kísérletügynél* felmerülő 144,500 kor. rendkívüli 92,778 korona rendes kiadási többletet a meglévő intézmények fejlesztése és új kísérletügyi állomásnak létesítése, továbbá a dohányjövédéki tisztképző intézet felállítására tette szükségessé. 25,000 koronával több előirányzat van a *földtani intézetnél*, amelyet műtrágyák előállításához szükséges nyersanyag és petróleum kutatására fordítanak.

A *hegyvidéki és székely földművelő nép felsegélyezésére* irányuló akciónak új területekre való kiterjesztése 140,070 korona rendes kiadási többletet kívánt. E címen még a költségvetésbe fel van véve 100,000 koronás rendkívüli kiadási többlet is, amely a székely és rutén nép és állatainak jó ivóvízzel való ellátására szolgál.

— † Csikszentmihályi id. Sándor Imre, dezmeri birtokos, egyetünk rendes tagja folyó hó 12-én, élete 58. évében — meghalt. Igaz részvétellel vesszük a hirt, hogy hazarészünk

jó magyar birtokosságának száma ismét egy olyan derék, széles látkörű és kitűnő gazdával apadt meg, aminő Sándor Imre volt. Legyen áldott emlékezet!

— † Hegyely Endre. Hegyely Endre, gróf Bánffy Miklós zentelki uradalmának gazdasztije folyó hó 10-én 53 éves korában rövid szenvedés után meghalt. Az elhunyt kiváló tagja volt az erdélyi gazdasztizti karnak, aki ritka tudással és szorgalommal haláláig fáradhatatlanul dolgozott hivatása körében. Kiterjedt családjával együtt osztoznak a gyászban mindazok, akikkel életében együtt dolgozott és fáradozott.

— A *kolozsvári gazdasági akadémia megnyitása*. Folyó hó 13-án tartották meg a kolozsvári gazdasági akadémia megnyitó ünnepélyét, amelyek jelentőségét ezúttal fokozta az, hogy az akadémia első éve nyílt meg ezzel. Az ünnepélyen dr. Szentkirályi Ákos kir. tan. igazgató üdvözölte az összegyűlteket, halásan emlékezve meg a királynak azon, *Darányi* miniszter ügybuzgósága és a haladás iránti, jóakarata által sugalmazott elhatározásáról, amelynek eredménye, hogy a gazdasági szakoktatás a fejlődés útján nevezetes lépéssel jutott előre. Fölkérte dr. Seyfried Károly tanártestületi jegyzőt, hogy a kolozsvári gazdasági tanintézetnek akadémiai rangra való emeléséről szóló okiratot olvassa föl, melynek megtörténte után az igazgató a hallgatóság különös figyelmét hívta föl a mai kor *szociális* kérdéseinek jelentőségére, amely kötelességévé teszi mindazoknak, akik az életbe és a gazdasági pályára lépnek, hogy szorgalommal, törekvéssel igyekezzenek a szociális kérdések jelentőségét átérteni és az életben ennek alapján egészséges szociálpolitikai tevékenységben résztvenni. Az igazgatói beszédet dr. Péter Béla tanárnak a növénytanak a gazdasághoz való viszonyáról szóló fölolvasása követte, amely után az igazgató a hallgatóság érdeklődésébe ajánlta az ifjusági olvasó-, segély- és tűzoltó-egyesület támogatását. Az akadémiába eddig 136-an iratkoztak be és pedig 61-en már az akadémiai, 75-en még a tanintézeti kurzusra. Az akadémia hallgatói között öt jogász is van, ami örvendetes jele annak, hogy az ifjabb jogásznemzedék jogi kalifikációjának megszerzésén kívül a gazdasági ismeretek szerzését is szükségesnek látja, a minthogy például a közigazgatási pályán a gazdasági tudás valóban óriási előnyül is fog szolgálni.

— *Szarvasmarhadíjazások Kolozsme-gyében*. Az E. G. E. kolozsvármegyei szakosztálya által a földmivelésügyi minister támogatásával eddig két járásban volt szarvasmarhadíjazás, mindkettő szép eredménnyel, egy a fölhajtott állatok számát, mint azok minőségét illetőleg. A két díjazás közül az első f. hó 7-én *Mocson* volt a mocsai járásra kiterjedően, Fölhajtottak összesen 205 darab tehenet és üszöt és ezek között a *Gaál* Gyula elnöke alatt működött bírálóbizottság 26 díjat osztott ki 385 korona értékben, amely összegből 300 koronát a földmivelésügyi minister, 50 koronát *Gaál* Gyula, 25-öt *Godolán* Antal földbirtokos és körjegyző, 10 koronát *Gaál* főszolgabíró adott. A bírálóbizottságban az elnökön és főszolgabírókn kívül részt vett *Szász* István állattenyésztési felügyelő, *Albisi* Béla, *Fodor* Ödön, *Gajzágó* Tivadar és a járási állatorvos.

Mezőörményesen f. hó 14-én tartott meg a díjazás a fölkert bírálóbizottsági tagoknak

— Minden gazdaságban nélkülözhetetlen eszközök —

az országszerte első helyen elismert kitűnő szerkezetű és legolcsóbb

— „Eredeti Kalmár-rosták” és heremagtisztító gépek. —

Előrendű hazai anyagból gyártunk ezidőszert 16-féle nagyságban különböző szerkezetű a gazda minden követelményének legjobban megfelelő általános terménytisztításához berendezett különleges gépeket, szelelő és magválasztó rostákat, kézi vagy hajtórőre alkalmazva. — Ez évi újdonságainkról szíveskedjék ingyen árjegyzőket kérni. — Minden esetleges kérdésekre azonnal és díjtalanul válaszolunk. 1274

KALMÁR ZS. és TÁRSA különleges terménytisztító gépgyára Hódmező-Vásárhelyen.

Telefon 69. szám. — Nagy-Enyeden állami aranyéremmel kitüntetve. — Sürgőncim: Kalmár-rostagyár.

— sajnos — egyáltalában nem megfelelő érdeklődése mellett. Fölhajtottak összesen 110 darab tehenet és üszőt, és ezek tulajdonosainak a bírálóbizottság 300 korona díjat osztott ki A díjazott állatok tulnyomó nagyrészből Nagy-nyulusról, Mezőujlacról és Királyfalváról valók voltak. Feltűnt, hogy két körjegyzőségből, a *kecsediből* és *szentmihálytelkiből* egyetlen állatot sem hajtottak föl a díjazásra, noha az állatállomány ott is megfelelő. Föltehető, hogy a községi előjáróságok erősebb buzgólkodása esetében a díjazás sikere is nagyobb lett volna.

F. hó 21-én *Gyaluban*, november 7-én *Tekében* lesz díjazás. Az összes díjazásokon csak erdélyi magyar szarvasmarha vehet részt

— **Tenyészállat-kiállítás** Az Udvarhely-megyei Gazdasági Egyesület szarvasmarha- és lókiállítást rendezett, amelyre a megyebeli tenyésztők 91 darab tenyész szarvasmarhát és 100 darab lovat hajtottak föl. A legkiválóbb tenyészállatokat: Pálffy Zoltánét, Kovács Domokosét, Gagy Lászlóét, Müller Jánosét és Nagy Dénesét értékes tiszteletdíjban részesítették.

— **A komlópiacokról.** Kolozsvár, 1906. okt. 18. Az október eleji élénk üzlet után, most újból csendesebb lett a forgalom. A jó komlóminták általán felvásároltattak, úgy látszik, az első szükséglet fedezve van s hogy a sörgyárosok egész Európában tartózkodók, azon cimen, hogy van még tavalyi komló raktáraikban. A nürnbergi piacon a napi forgalom csak 700-800 zsák, Saazban 100-150 zsák. A fő piacokon nem lévén forgalom, nincs határozott áralakulás sem, így az ügynökök a vidéken, a termelő helyeken úgy kínálnak árt, ahogy akarnak; de azért sokat vásárolnak külföldön is, hazánkban is. *Nürnbergben* 130-105, 35-50 márka jelzik az 50 kilónkénti árhatárt minőség szerint, a híres *Spaltban* 125-145 márka per 50 kgr. *Saazban*: I. o. 224, II. o. 200-216, III. o. 160-186 korona 50 kilónként. Az utolsó napokon mintha már a színes komló iránt is lenne érdeklődés. A *hazai* komlóvidékeken is élénken vásárolnak a cseh ügynökök, miután a hángulatot némileg lenyomták a szeptember végi tartózkodással. *Segesváron* környékén 140-200 koronán vásárolták 100 kgr-ként, *Bács-Petrócson*: I. o. 180-210 kor., II. o. 120-180 kor., a vegyes áru 80-120 koronán kelt el 100 kilónként.

— **Az alsó-zsuki lóversenyek** harmadik és utolsó napja épp oly érdeklődés mellett folyt le, mint az előbbiek. A részletes eredményt a következőkben adjuk:

1. Drag hunt Steeplechase. Díj 1000 korona. Táv. 8 km. *Rohonczy Lőrinc Garami*-ja első, *Szemtelen* második.

2. Erdélyi díj. Akadályversen. Díj 6000 korona. Táv. 6 km. *Gróf Teleki Artur Santoy*-ja első, *Aranyos* második.

3. A kolozsi ménesbéli lovak versenye. Vadászversen. Teher valamennyinek 80 kilogramm. *Moutbar* első, *Konradin* második.

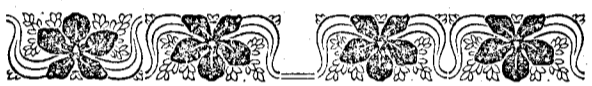
4. Hölgyek díja. Akadályversen. Tiszteletdíj a négy első lónak és a győztes lovának. Táv. 4 km. *Antal főhadnagy Kedves*-e, (lov. tulajdonos) első, *Bucephalos* második.

5. Ponyva versen. Sikversen. Díj 700 kor. Táv. 2 km. *Teleki Artur Panná*-ja.

6. Állami ménék döntőversenye. *Tanos* első, *Mándok* második.

— **Gyapju-aukció.** A budapesti gyapju-aukciók őszi sorozata szerdán, október 17-én vette kezdetét mérsékelt számú vevőközönség jelenlétében. A hangulat szembeötlő módon elfordult a rosszul kezelt gyapjaktól s ez utóbbiak *teljesen eladatlanok maradtak.* Jól kezelt gyapjak valamennyi finomsági fokozatban és különösen a báránygyapjak mind elkeltek. A kiállított 3300 zsákból 1900 eladódott. A fizetett árak 5 százalékkal olcsóbbak a *jutusi* áraknál.

— **Az erdélyi sörgyártás elismerése.** A Magyar Védő Egyesület, az 1906. évi október 1-6-án Tordán rendezett Erdélyrészi honi iparmunka kiállításon *Mendel Lázár* fiai tordai sörgyárosokat, kitűnő sörgyártmányukért az aranyérem és aranyoklevéllel tüntette ki

Magyar Jelzálog Hitelbank

képviselősege

Kolossvárt, Jókai-utca 2. sz. alatt (gr. Rhédey-ház I. e.)

Az intézet alaptőkéje 40 millió korona

záloglevélkölcsönöket

nyújt földbirtokra és nagyobb városokban fekvő házakra 4%-os és 4 1/2%-os záloglevelekben.

A jelzálog felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszavazandó kölcsön összegére nézve az „Erdélyi Gazdasági Egylet” bizalmi férfiai adnak véleményt. 1001

Törvényesen védve: Minden utánzás és utánnyomás büntetendő, törvény-nemludás, nem meantség.

Bíró: Vádolt, Ön az egész és utolsó pénzt céltalanul, érték és hatás nélküli szerekre pazarolta, dacára annak, hogy úgy mint mindenki, Ön is tudhatta, hogy *Thierry-féle balzsam* és *centifolia-kenőcs* a legmegbízhatóbb és a leghatásosabb szerek minden esetben és ezt a köszönőlevelek ezereivel lehet bizonyítani.

Vádolt: Sajnos, többször hagytam, magamat félrevezetni és minden nekem felkínált érték- és hatás nélküli szerhez folyamodtam, amit azonban őszintén sajnálok.

Bíró: A tudatlanság a törvény szerint nem menthető, vagy igazol ok. Miért nem hozta meg magának *Thierry* gyógyszerészől *Pregrád*-ból a köszönőlevelek ezreit tartalmazó füzetet, amit bárki is ingyen és bérmentve megkaphat?

Vádolt: Ez a körülmény, sajnálatra, előítem ismeretlen volt.

Bíró: Azon kikötéssel, hogy a mulasztást a jövőben pótolni fogja, most felmentem azon vád alól, hogy az ön maga és családja iránti gondosságot elmulasztotta. De igérje, hogy jövőben óvakodni fog lépni menni és nem veszi majd a sokféle hatás nélküli haszontalan szereket és hamisítványokat s csak a *Thierry-féle balzsamot* és *centifolia-kenőcsöt* fogja megféle hatásaúknak tartani. Az egészség törvényeit okvetlen be kell tartanunk, mert ezek elhanyagolása betegségek és a szerek elyengülése által bűnhődnek. Az emberiség segítségére, a betegségek és fájdalmak lecsillapítására legbiztosabban *Thierry* szerei szolgálnak és senkinek sem kell tovább hiábavalóan szenvednie, ha ezen olcsó szerek mindig a háznál vannak és állandóan alkalmazzák.

A *Thierry*-balzsam páratlan szer köhögés, katarrus, mellfájás, tüdővész, toroklob, rekedtség, bronchitis, májelfajulás, gyomorgöröcsök, kolika, emésztési zavarok és különösen influenza ellen és biztos gyógyulást hoz mindenkinek.

Ára 12 kis- vagy 6 dupla-üveg, vagy pedig egy nagy különlegességi üvegnek 5 korona bérmentesen.

Thierry centifolia-kenőcse a netovábbja a szereknek sebek és gyulladásoknál, mell és mellkeményedéseknél, keléseknél, sérüléseknél, karbunkulusoknál, kelényeknél, hólyagoknál és gyermekfeltöreséseinél. Megpuhit és megnyit minden szálkát vagy a testbe jutott idegen dolgot. Idejekorán alkalmazva megakadályoz minden vérmérgezést és feleslegessé tesz minden operációt. Egy tégely ára bérmentve 3 korona 60 fill.

A tájékoztató füzetet ezernyi elismerőlevéllel bárki is ingyen és bérmentve megkaphja. A szerek szétküldése csakis a pénz előzetes beküldése vagy utánvétel mellett történik.

Megrendelési cím:

THIERRY A. gyógyszerész *Pregrada Rohitsch-Sauerbrunn* mellett. Kapható: *Török József* és *dr. Egger J. L.* gyógyszerészeknél *Budapest*en, *Vértes Lajos* gyógyszerésznél *Lugoson* és minden nagyobb gyógyszerertárban és drogeriában. 1723

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT:

Felelős szerkesztő és kiadó:

TOKAJI LÁSZLÓ.

Segédszerkesztő:

ÉBER ERNŐ.

A LAP AZ ERD. GAZD. EGYLET TULAJDONA.

Ertesítés.

Van szerencsém a n. é. közönség tudomására hozni, hogy a kedvező feltételű kölcsönnyújtása és előzékeny eljárása révén kitűnő hírnevű

„Nagyszeheni földhitelintézet”

részéről, **Kolozs és több szomszédos megye területére ingatlan jelzálog kölcsönök**

„kizárólagos ügynökségével”

bizattam meg.

Ebbeli működésemben legkedvesebb kötelességem, hogy a bizalom-teljesen hozzám forduló feleknek a lehetőségig gyors és költséget kímélő eljárással szolgálatára legyek.

Bármilyen felvilágosítással, útbaigazítással készségesen, díjmentesen szolgálok.

Különös előnye eljárásomnak, hogy minden kölcsönvevő bármily elhanyagolt birtok- és teher viszonyai végrelegesen rendeztetnek.

Egyidejűleg óva intem a n. é. közönséget akár helybeli — akár budapesti — vagy vidéki pénzközvetítő csábító hirdetéseknek vagy „szaladó ügynököknek”, — amelyek ilyenü jelzálkölcösönt pénzintézetek közvetlen megbízását nem igazolják — fel nem tűni, mert ezek eljárása teljesen megbízhatatlan, időt vesztő és minden esetben, akár eredményes, akár nem, terhesen költséges.

Teljes tisztelettel

1243

Erdélyi erdő-faanyag és bányaugynökség.
Gombos Benő Kolozsvár, Malom-u. 16. sz.

Ugyanott diszret és legmegbízhatóbb módon bér-és magánházak, építési telkek, földbirtokok eladása és vétele a legkedvezőbb feltételekkel, valamint birtokbérletek lebonyolítottatnak.

Belső és külső mázolatokhoz a legjobban bevált.

4 ÁLLAMDÍJ
22 ELSŐRENDE KÍTÜNTETÉS.

SPEER

PORCELLÁN-EMAIL-FESTÉK

mázoláshoz teljesen készen vakolatra, fára és vasra.

Törv. védve 10041 sz. a.

LUZT EDE ÉS TÁRSÁ
-FESTÉKGYÁRAK- BUDAPEST, VII.
Telefonszám 64. 93. ÖRNAGY-UTCA 4.

Ölömmentes, mosható, viharálló.

— Csodálatos, hogy micsoda gyógyereje van az *Első Alföldi Cognacgyár r.-t.* »Port-Arthur keserűjének«. Egy kis pohárral elég, hogy megszabaduljunk a kellemetlen gyomorfájástól.

1709

Gazdák Biztosító Szövetkezete

BUDAPEST, VIII. Baross-utca 10. II. em.
Alakult 1900.

Biztosítéki alap:

Alapítványok a kormány hozzájárulásával	1,953.240.— „
Tartalékok	601.263.93 „
Összesen:	2,554.503.93 K.
1901. évi fölösleg	90.349.— K.
1902. „	59.782.26 „
1903. „	109.331.73 „
1904. „	72.438.23 „
1905. „	61.730.60 „

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyszintén az ember életére különféle módozatok szerint.

Az üzlet eredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfeleslegből úgy a tűz, mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4%-os díjvisszatérítést kaptak

Az 1902. évi üzlet feleslege közgyűlési határozattal tartalékba helyeztetett Az 1903. évben jégkár ellen biztosítottak 4%-os díjvisszatérítésben részesültek. Az 1904. és 1905. évben a jégkár ellen biztosítottak 2-2%-os díjvisszatérítésben részesültek. Az 1906. évben a jégkár ellen biztosítottak, kik 5-10 évre adják fel biztosításukat 5% engedményben részesültek.

Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomatvánnyal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál.

1013

az igazgatóság.

Fischer's
mindennemű nyomtatványhoz
szépen tisztán kivitelben
pontosan és olcsón
Fischer's
Budapest
Világ híres kávék és pontosan
eszközölkének

TÖRÖK szerencséje ÖRÖK

Felülmulhatatlan az a szerencse, mely bankházunknak kedvez. Rövid idő alatt **27 millió** koronánál több nyereményt fizettünk ki nagyrabecsült vevőinknek; ezek között a két legnagyobb nyereményt, és pedig:

kétszer a **600.000** koronás nagy jutalmat a főnyereményt.

a legnagyobb **400.000** koronás főnyereményt

továbbá 5 à 100.000, 3 à 90.000, 3 à 80.000, 3 à 70.000, 4 à 60.000, több 50.000 40.000, 30.000, 25.000, 20.000, 15.000 és ezeken kívül számtalan 10.000, 5.000 3.000, 2.000, 1.000, 500 koronás és egyéb nagy nyereményt.

Ennélfogva ajánljuk, hogy a legközelebb kezdődő, a világ legesélydusabb osztálysorsjátékában vegyen részt és rendeljen nálunk egy szerencsesorsjegyet.

A most kezdődő 19 ik új **125.000** sorsjegyre **62.500** pénznyeremény magyar osztálysorsjátékban jut és összesen

16 millió 457.000 korona hatalmas összeget sorsolnak ki.

Legnagyobb nyeremény esetleg **1,000.000** korona.

Továbbá 1 jutalom 600.000, 1 nyeremény 400.000, 1 à 200.000, 2 à 100.000, 2 à 90.000, 2 à 80.000, 2 à 70.000, 2 à 60.000, 1 à 50.000, 3 à 40.000, 3 à 30.000, 6 à 25.000, 9 à 20.000, 13 à 15.000, 44 à 10.000 kor. és még sok egyéb nyeremény.

Az I. osztályú sorsjegyek tervszerű árai:

$\frac{1}{8}$ eredeti sorsjegy frt —.75 vagy kor. 1.50; $\frac{1}{4}$ eredeti sorsjegy frt 1.50 vagy kor. 3.—

$\frac{1}{2}$ „ „ 3.— „ „ 6.— „ „ 12.—

A sorsjegyeket **utánvétellel** vagy az **összeg előzetes beküldése** ellenében küldjük Hivatalos tervezet díjtalanul. Megrendeléseket eredeti sorsjegyekre kérünk azonnal, de legkésőbb

folyó évi október hó 28-ig

hozzánk bizalommal beküldeni, miután szerencse-sorsjegyeink igen keresettek és gyorsan elfognak.

1799

TÖRÖK A. és Tsa

Sürgönyeim: Törökék Budapest. **BANKHÁZ R. T. BUDAPESTEN** Sürgönyeim: Törökék Budapest

Hazánk legnagyobb osztálysorsjáték-üzlete.

Főáruházi osztálysorsjáték-üzletei:

Központ: Szervita-tér 3/a. I. fiók: Váci-körút 4/a. II. fiók: TERÉZ-körút 46/a.

III. fiók: Múzeum-körút 11/a.

FIUMEI KÁVÉBEHOZATALI TÁRSASÁG

kolozsvári fióktelepe Mátyás- király-tér 12. (Telefonsz. 475.)
Oránként friss pörkölés.

Világhírű „SOERABAJA” kávékeverék

Valódi „TÖRÖK” kávé, 1 kilogramm 3 korona 80 fillér.
Zamaña és kitinó ize felülmulhatatlan.

Tea és Rum különlegességek.

Alsó-Fehér vármegyében egy **322 holdas birtok** családi okok miatt **eladó** vagy **bérbe kiadó.**

— Vasuti állomás közelében. —

Értekezhetni: **Harmath András,**
Magyar-Forró. U. p. Maros-Ujvár.

Eladó!

3000 métermázsa prima minőségű réti széna és 500 darab 15-35 cm. átmérőjű, műfának való kőrifa a Nalaczi Nalaczy Gejza gazdaságában. Puj, (Hunyad megye.)

Szivattyúk és Mérlegek

különleges gyár
Garvenswerke,
WIEN, II, Handelsquai No. 130.
Mintaraktár: I., Schwarzenbergstrasse No. 6.

GŐZEKÉKET, = GŐZ-UTIHENGEREKET =

1758

és

GŐZ-UTIMOZDONYOKAT

a legtökéletesebb szerkezettel és legolcsóbb árak mellett szállít

JOHN FOWLER & Co.

Telefon 42—50

BUDAPEST—KELENFÖLD

a vasutállomással szemben.

Gőzeke acetylen-lámpák

kocsirud-, Spritzbogen-, kézi-, udvari-, nctai-, automobil- és

St. HUBERTUS

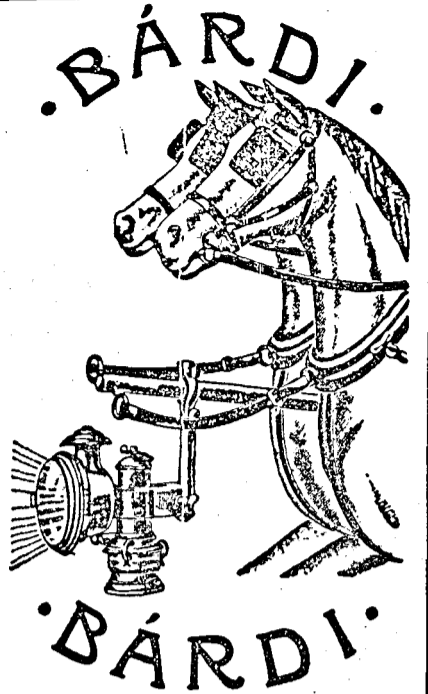
vadászati

acetylen-lámpák

Bárdi József

Budapest, VI., Gyár-u. 10.

Király-utca mellett. 1781

1596

ELADÓ HÁZHELYEK!

Kolozsvár legszebb jövőjü. nagyon fejlődő városrészében, — az új színház közelében — az ERDELYI GAZDASÁGI EGYLET telkén, az Attila-utcaiban, még néhány jó fekvésű házhely eladó.

Bővebb értesítés: naponta délelőtt 11—1 óráig és délután 4 órától 6 óráig az Erdélyi Gazdasági Egylet titkári irodájában, Kolozsvárt, Petőfi-utca 7. szám alatt, I. emeleten balra.

Csatornázás! Vizvezeték! Villanyvilágítás!

1465.

Eredeti OSERS és BAUER motorok

BUDAPEST, VI., Podmaniczky-utca 18.
Motorgyár és vasöntöde: Bécs.

Benzin- és petroleum-motorok és locomoblok, szivó-gáz-motortelepek 2—3 fill. üzemi költséggel. — Kedvező fizetési feltételek. — Elsőrangú gyártmány. — Költségvetés és árjegyzék ingyen.

Hirdetéseket jótányos áron felvállal a lap kiadóhivatala

RÖCK ISTVÁN gépgyára

BUDAPEST, I., Budafoki-út.

Gyártmányok:

- Álló és fekvő gőzgépek bármily nagyságban.
- Langen & Wolf rendszerű gázgenerátorok és gázgépek szivó-, világító- és kohó-gázüzem számára.
- Locomoblok, szabad. Bánó-féle és más rendszerű gőzkazánok különböző nagyságban és rendszerben.
- Szivattyúk Worthington és egyéb rendszerek szerint.
- Hűtőtelepek és jeggyárak.
- Gépberendezések malmok, téglagyárak, olajgyárak és kékfestő-gyárak részére.
- Hydraulikus sajtók különböző nagyságban.
- Borsajtók és szőlőzúók.

1475

GRAND PRIX a párisi 1900. évi világkiállításon.

1787 II.

Kwizda-féle

Restitutionsfluid.

Cs. és kir. szab. mosóvíz lovak részére. — Egy üveg ára 2 kor. 80 fillér. 40 év óta az udvari istállóknak, a katonaság és magánosok nagyobb istállóiban használatban van nagyobb munkánál elő- és utóerősítőtül, inax merevségénél stb. az idomításnál kiváló munkára képesíti a lovakat.

Korneuburgi marha-táppor.

Étrendi szer lovak, szarvasmarhák és juhok részére. 50 év óta a legtöbb istállóban használatban étvágytalanság, rossz emésztésnél, a tej javítására s a tejelés fokozására.

1 doboz 1'40 K — 1/2 doboz 70 fillér.

KWIZDA-féle szabadalmazott L á b s z á r - v é d ő gummiból.

Pneumatic-lábszárvédő gummiból és léggárnával

szürke, fekete, haúna es fehér színben és négy nagyságban készítettnek és pedig a bal és jobb lábak részére, a—b-nél mért terjedelem szerint

1 sz. 20—22 cm.	3. sz. 24—27 cm.
2 sz. 22—24 cm.	4. sz. 27—30 cm.

Ára darabonként

1. sz. EKor. 5-50,	2. sz. Kor. 5-90,	3. sz. For. 6-40,	4. sz. Kor. 7-30
1. sz. Kor. 5-90,	2. sz. Kor. 6-40,	3. sz. Kor. 6-80,	4. sz. Kor. 7-70

fekefe, barna és fehér

Képes árjegyzékeket ingyen és bérmentve. Főraktár:

KWIZDA JÁNOS FERENC

cs. és kir. osztrák, magyar királyi, román királyi és bolgár fejedelmi udvari szállító, korületli gyógy-szerész, Korneuburg, bei WIEN.